

Trichotillomania

ELŻBIETA TRYPKA¹, PRZEMYSŁAW PACAN¹, SYLWIA LEDZIŃSKA²

Z: 1. Katedry i Kliniki Psychiatrii Akademii Medycznej we Wrocławiu
2. SPZOZ we Wrocławiu

STRESZCZENIE

Cel. Trichotillomania jest rzadkim zaburzeniem kontroli impulsów, polegającym na przymusie wyrywania sobie włosów. Prowadzi do zauważalnej utraty włosów.

Przypadek. 52-letnia kobieta z objawami trichotillomanii.

Komentarz. W leczeniu trichotillomanii stosuje się głównie selektywne inhibitory wychwytu zwrotnego serotoniny. Trichotillomania może być też skutecznie leczona olanzapiną.

SUMMARY

Objective. Trichotillomania, a rare disorder of impulse control, consists in compulsive pulling out one's hair which results in a noticeable hair loss.

Case. A 52-year-old woman with symptoms of trichotillomania.

Commentary. In the treatment of trichotillomania mostly selective inhibitors of serotonin reuptake are used. Trichotillomania may be also effectively treated with olanzapine.

Słowa kluczowe: trichotillomania / terapia

Key words: trichotillomania / therapy

Termin *trichotillomania* został wprowadzony w 1889 r. przez francuskiego dermatologa Hallopeau dla opisania nieodpartego przymusu wyrywania włosów [1]. Trichotillomania charakteryzuje się niekontrolowanym przymusem wyrywania sobie włosów, któremu towarzyszy uczucie ulgi i przyjemności [2, 3]. Włosy mogą być wyrywane z każdej owłosionej okolicy ciała, niekiedy doprowadzając do całkowitej depilacji. Najczęściej włosy wyrywane są ze skóry owłosionej głowy, w dalszej kolejności brwi, rzęs, przedramion, oraz okolicy łonowej i okołoodbytniczej [2, 3, 4]. Skóra w miejscach depilacji pozostaje niezmienną, bez cech stanu zapalnego czy zaniku. Trichotillomania bywa mylona z łysieniem plackowatym bądź postacią skórną tocznia rumieniowatego [2]. Niekiedy przymusowi wyrywania włosów towarzyszy trichofagia, czyli przymus ich zjadania. Może to doprowadzać do powstawania tichobezoarów (kamieni włosowych), które mogą powodować niedrożność jelit [3]. Trichotillomania zarówno w ICD-10, jak i DSM-IV została umieszczona w rozdziale zaburzenie nawyków i popędów (kontroli impulsów). Rozpowszechnienie trichotillomanii ocenia się na 0,6–2% [5, 6]. Zaburzenie po raz pierwszy pojawia się zazwyczaj w wieku dziecięcym (ze szczytem zachorowania między 5 a 6 rokiem życia) oraz w okresie dojrzewania (ze szczytem zachorowania w 13 roku życia) [5]. Tylko w okresie dziecięcym rozpowszechnienie

w grupie dziewcząt i chłopców jest równe. Ocenia się, że począwszy od okresu dojrzewania trichotillomania pojawia się 5 do 10 razy częściej u kobiet [7].

OPIS PRZYPADKU

Kobieta, lat 52, mężatka, matka 19-letniej córki, wykształcenie podstawowe, pracowała jako szwaczka. Przebywa na rencie od 1997 r. z powodu zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa.

Nie jest obciążona rodzinnie chorobami psychicznymi. W przeszłości nie była leczona psychiatrycznie. Zaprzeczała nadużywaniu alkoholu i przyjmowaniu substancji psychoaktywnych. W połowie 1997 r. zaczęła obgryzać paznokcie. Po ok. trzech miesiącach dołączył się przymus wyrywania włosów z głowy. Zarówno obgryzanie paznokci i wyrywanie włosów poprzedzane było uczuciem wewnętrznego napięcia. Po dokonaniu obu tych czynności pojawiało się uczucie ulgi i uspokojenia. Po upływie kolejnych kilku miesięcy zaniechała obgryzania paznokci. Po raz pierwszy do psychiatrii zgłosiła się w grudniu 2001 r., skierowana przez lekarza rodzinnego. Wcześniej była konsultowana dermatologicznie; wykluczono choroby włosów i skóry owłosionej głowy. U pacjentki obecne były obszary całkowitej depilacji skóry owłosionej głowy. Jedynie pojedyncze

kępki włosów występowały w okolicach skroniowych. Nie było cech stanu zapalnego skóry głowy. Badaniem psychiatrycznym wykluczono obecność zaburzeń nastroju i innych zaburzeń psychotycznych.

Postawiono rozpoznanie trichotillomanii i rozpoczęto leczenie fluoksetyną w dawce wzrastającej do 40 mg/die. Po okresie 6 miesięcy ustąpiło wrywanie włosów, obserwowano powolny odrost włosów na całej powierzchni skóry głowy. Następnie trzykrotnie w okresie roku pacjentka sama przerywała leczenie, co skutkowało nawrotem nieodpartego przymusu wrywania sobie włosów. Ponowne włączenie fluoksetyny w dawkach do 60 mg/die nie przynosiło poprawy. W styczniu 2003 r. rozpoczęto leczenie olanzapiną w dawce wzrastającej do 10 mg/die, z jednoczesnym stopniowym odstawianiem fluoksetyny. Po miesiącu przyjmowania olanzapiny obserwowano znaczącą redukcję objawów, a po kolejnym miesiącu całkowite zaniechanie wrywania włosów. Po pół roku leczenia olanzapiną cała powierzchnia skóry pokryta była równomiernym owłosieniem. Pacjentka kontynuuje (tym razem systematycznie) leczenie olanzapiną.

KOMENTARZ

Onychofagię (obgryzanie paznokci) i trichotillomanię uważa się za zaburzenia ze spektrum zaburzeń obsesyjno-kompulsyjnych, gdzie obgryzanie paznokci i wrywanie włosów stanowi formę kompulsji. Potwierdzona jest skuteczność inhibitorów wychwyty zwrotnego serotoniny (SSRI) w leczeniu trichotillomanii [8]. Stąd wybór fluoksetyny jako leku pierwszego rzutu w leczeniu opisywanego przypadku. Wobec jej nieskuteczności

podjęto leczenie olanzapiną. W piśmiennictwie znajdujemy doniesienia o skuteczności neuroleptyków atypowych, w tym olanzapiny w leczeniu trichotillomanii [9, 10]. Opisywany przypadek potwierdził, że zastosowanie olanzapiny może być alternatywą dla leczenia trichotillomanii inhibitorami wychwyty zwrotnego serotoniny.

PIŚMIENNICTWO

1. Greenberg HR, Sarner CA. Trichotillomania: symptom and syndrome. *Arch Gen Psychiatry* 1965; 12: 482–9.
2. Pacan P, Kantorska-Janiec M, Kiejna A. Trichotillomania. *Psychiatr Pol* 1998; 32: 799–805.
3. Pacan P, Szepietowski J. Psychodermatozy – zaburzenia psychiczne czy choroby dermatologiczne. *Adv Clin Exp Med* 2001; 10 (supl 1): 29–33.
4. Szepietowski J, Pacan P. Nietypowy obraz kliniczny trichotillomanii. *Przeł Dermatol* 1999; 86: 171–5.
5. American Psychiatric Association: Diagnostic and statistical manual of mental disorders. 4th edition. Washington, DC: 1995.
6. King RA, Zohar AH, Ratzoni G, Binder M, Kron S, Dycian A, Cohen DJ, Pauls DL, Apter A. An epidemiological study of trichotillomania in Israeli adolescents. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry* 1995; 34: 1212–5.
7. Christenson GA, Mackenzie TB, Mitchell JE. Characteristics of 60 adults chronic hair pullers. *Am J Psychiatry* 1991; 52: 365–70.
8. Soriano JL, O’Sullivan RL, Baer L, Phillips KA, McNally RJ, Jenike MA. Trichotillomania and self-esteem: a survey of 62 female hair pullers. *J Clin Psychiatry* 1996; 57: 77–82.
9. Gupta MA, Gupta AK. Olanzapine is effective in the management of some self-induced dermatoses: three case reports. *Cutis* 2000; 66: 143–6.
10. Stewart RS, Nejtck VA. An open-label, flexible-dose study of olanzapine in the treatment of trichotillomania. *J Clin Psychiatry* 2003; 64: 49–52.

*Adres: Dr Przemysław Pacan, Katedra i Klinika Psychiatrii Akademii Medycznej,
ul. Pasteura 10, 50-367 Wrocław, e-mail: pacanp@psych.am.wroc.pl*